

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA MILLIY QADRIYATLAR
ASOSIDA AXLOQIY TARBIYANI SHAKLLANTIRISH

Abdurahmonova Latofat Abdusalim qizi

Osiyo texnologiyalar universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy tarbiyani shakllantirishda milliy qadriyatlarining o'rne, ahamiyati va pedagogik yondashuvlari tahlil qilinadi. Milliy an'ana, urf-odatlar, xalq og'zaki ijodi namunalaridan foydalanishning psixologik-pedagogik asoslari ochib beriladi. Shuningdek, o'qituvchi va tarbiyachining roli, oilaning ta'siri va maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun samarali metodlar taklif qilinadi.

Kalit so'zlar: milliy qadriyatlar, axloqiy tarbiya, maktabgacha yosh, tarbiyachi, pedagogik jarayon.

Аннотация: В данной статье анализируется роль и значимость национальных ценностей в формировании нравственного воспитания у детей дошкольного возраста. Раскрываются психолого-педагогические основы использования национальных традиций, обычаев и устного народного творчества в воспитательном процессе. Также рассматриваются роль педагога, влияние семьи и предлагаются эффективные методы для дошкольных образовательных организаций.

Ключевые слова: национальные ценности, нравственное воспитание, дошкольный возраст, воспитатель, педагогический процесс.

Abstract: This article analyzes the role and importance of national values in shaping moral education among preschool children. It discusses the psychological and pedagogical foundations of using national traditions, customs, and folklore in the educational process. The study also highlights the role of educators, family influence, and proposes effective methods for preschool educational institutions.

Keywords: national values, moral education, preschool age, educator, pedagogical process.

Bugungi globallashuv jarayonida yosh avlodda axloqiy fazilatlarni shakllantirish masalasi dolzarb bo'lib bormoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichi bolaning dunyoqarashi, ijtimoiy tajribani o'zlashtirishi va milliy o'zlikni anglash jarayonida muhim davr hisoblanadi. Shuning uchun mazkur bosqichda milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya berish nafaqat ma'naviy, balki pedagogik zaruratdir.

Milliy qadriyatlarining axloqiy tarbiyadagi o'rne

Milliy qadriyatlar — xalq tarixida shakllangan an'ana, urf-odat, marosimlar, odob-axloq qoidalari bo'lib, ular yosh avlodni ma'naviy voyaga yetkazishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi.

Tadqiqotchilar fikriga ko'ra, milliy qadriyatlarga tayangan tarbiya bolalarda quyidagi sifatlarning shakllanishiga xizmat qiladi:

mehr-shafqat va hurmat;

kattalarga itoat va ehtirom;

mehnatsevarlik;
rostgo'ylik va adolat;
vatanga muhabbat.

Maktabgacha ta'lim yoshida bola taqlid orqali o'rganadi, shu bois tarbiyaviy jarayonda milliy udumlar va oilaviy muhitning ta'siri nihoyatda kuchlidir.

Axloqiy tarbiya berishda milliy qadriyatlardan foydalanishning pedagogik asoslari

Xalq og'zaki ijodi – ertaklar, matallar, maqollar bolalarda axloqiy tushunchalarni shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi. Masalan, "Yaxshilik qil, qaytib keladi" kabi hikmatlar bolalarda ijobiy xulqni mustahkamlaydi.

Milliy o'yinlar – "Arqon tortish", "Ko'zbog'lamachiq", "Qoziq uchdi" kabi o'yinlar jamoaviylik, adolat va tartib-intizomga o'rgatadi.

Urf-odat va marosimlar – Navro'z, Mehrjon kabi bayramlar bolalarda birdamlik, tabiatga e'tibor, kattalarni hurmat qilish fazilatlarini shakllantiradi.

Oila muhitining roli – psixologlar ta'kidlashicha, bola dastlabki 5–6 yoshda axloqiy me'yorlarning asosiy qismiga ega bo'ladi. Shu bois, tarbiyachi va ota-onaning bir xil yondashuvi muhimdir.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun samarali metodlar

Integratsiyalashgan yondashuv: mashg'ulotlarda milliy musiqalar, ertaklar, xalq amaliy san'at elementlaridan foydalanish.

Rol o'yinlari: milliy personajlar asosida rolli sahnalar tashkil qilish.

Tasviriy san'at mashg'ulotlari: do'ppi, suzani, milliy naqshlar tasvirini yaratish orqali estetik tarbiya berish.

Hamkorlik loyihalari: "Bizning qadriyatlarimiz", "Odobli bola" kabi kichik guruh loyihalarini tashkil etish.

Oila bilan hamkorlik: ota-onalar bilan ma'naviy-ma'rifiy uchrashuvlar, mahorat darslari o'tkazish.

Xulosa qilib aytish mumkinki, maktabgacha yoshdagi bolalarning axloqiy tarbiyasida milliy qadriyatlar eng samarali vositalardan biridir.

U bolalarda ijtimoiy xulq, ma'naviy ong, vatanparvarlik, hurmat, mehr-oqibat kabi fazilatlarini shakllantiradi.

Tarbiyachi, oila va ta'lim muassasasining hamkorlikda ishlashi esa tarbiyaviy jarayonning muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tursunov Sh. Milliy qadriyatlar va tarbiya jarayoni. Toshkent: Ma'naviyat, 2020.
2. Qosimova M. Maktabgacha ta'lim psixologiyasi. Toshkent: Fan, 2019.
3. Ergasheva Z. Axloqiy tarbiyaning pedagogik asoslari. Buxoro davlat universiteti ilmiy jurnali, 2021.
4. O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim konsepsiyasi", 2019.
5. UNESCO. Early Childhood Care and Education Guidelines, 2018.